

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.596/2010/6. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Antal és dr. Czakó Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Czakó Marianna ügyvéd, 4028 Debrecen, Magyar u. 13/d.) által képviselt felperes neve (címe) felperesnek - a Dr. Fazokán Tamás ügyvéd (4026 Debrecen, Bem tér 22.) által képviselt alperes neve (**címe**) alperes ellen megbízási díj megfizetése iránt indított perében a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 5.P.20.958/2010/4. sorszámú ítélete ellen az alperes által 5. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

Ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 187 500 (Egyszáznyolcvanhétezer-ötszáz) forint, az általános forgalmi adót is magában foglaló fellebbezési eljárási költséget és külön felhívásra térítsen meg az államnak 711 720 (Hétszáztizenegyezer-hétszázhusz) forint fellebbezési illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

A felperes, mint megbízott és az alperes, mint megbízó között 2003. június 26. napján létrejött szerződésben az alperes - a felperes ötlete alapján - megbízta a felperest, hogy a belterülettel határos H., külterület ..3/20 helyrajzi számú, 87257 m² legelő művelési ágú ingatlanát vonassa belterületbe, vetesse ki a művelési ágból (amely költségét a felek részesedésük arányában viselik), a városrendezési tervnek megfelelően építési területeket alakítson ki, rendelje meg a közművek, épületek elkészítéséhez szükséges tervdokumentációt, majd annak alapján kerüljön sor a telkek értékesítésére, a közösen kialakított formában és áron. A szerződésben rögzítették, hogy a felperest a lakóterület kialakítása céljából végzett munkájáért a külterületi ingatlanérték és a belterületi építési ingatlanérték (közművesítés értékével csökkentett) különbözet 10 %-a illeti meg.

Megállapodtak abban is, hogy a költségeket az alperesre terhesebben 90-10 %-ban viselik. A szerződés a befejezetlen telkesítés állapotában a felperes felmondásával 2008. augusztus 20. napjával megszűnt.

Ezen időpontig megtörtént az ingatlan belterületbe vonása és a művelési ág megváltoztatása beépítetlen területre, az ingatlan végleges, más célú hasznosításának engedélyezése építési telkek kialakítására és a csatolt, 53 telek kialakítását célzó telekalakítási terv alapján a telekalakítás elvi engedélyezése. Elkészült a végleges telekalakítás engedélyezéséhez a változási vázrajz és terület-kimutatás, valamint a szerződés a telek megosztásáról, amelyek aláírásától az alperes - a közművek kiépítéséhez szükséges fedezet hiányára hivatkozva - elzárkózott, ezért a telekalakítás végleges engedélyezése és az ingatlan-nyilvántartáson történő átvezetés elmaradt. A felperes 2008. január

4-én, február 6-án és február 25-én írásban szorgalmazta az alperesnél a megbízási szerződés teljesítéséhez szükséges utasításokat, melyek elmaradása esetére kilátásba helyezte a szerződés felmondását. Az alperes közművesítés és telekalakítás nélkül az ingatlant egyben kívánta értékesíteni, és a felperest az ebben való közreműködésre utasította. 2008. február 19-én írásban is közölte a felperessel, hogy a szerződést nem kívánja felmondani, a felperes felmondását sem fogadja el és az ingatlan értékesítését követően a megbízásban foglaltak szerint kíván elszámolni.

A felperes 2008. április 28. napján kelt - eredménytelen - írásbeli felhívásában közölte az alperessel, hogy amennyiben 2008. augusztus 20. napjáig nem kapja kézhez a szerződés szerinti megbízás folytatásához az alperes írásbeli elhatározását, úgy a megbízási szerződést 2008. augusztus 20. napjával részéről felmondottnak és megszűntnek tekinti.

Az ingatlan a szerződés megszűnése időpontjában eredeti állapotában 14 179 262 forint forgalmi értéket képviselt volna. A tényleges forgalmi értéke a befejezetlen telkesítés állapotában 132 799 000 forintra volt tehető, amely állapot kialakítása az alperesnek összesen 6 000 000 forint költség ráfordításával járt.

A felperes a fizetési meghagyással indult és az alperes ellentmondása folytán perré alakult eljárásban előterjesztett keresetében az alperest 25 000 000 forint tőke és ennek 2008. augusztus 20. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamata és perköltség megfizetésére kérte kötelezni arra hivatkozva, hogy a megbízási szerződés megkötésével az alperes és közöttük egy 90-10 %-os költség- és haszonmegosztással járó „business” jött létre, a költségek megosztása teljesedésbe ment, a haszonból azonban nem részesült. Hivatkozott arra, hogy a külterületi legelőterület belterületbe vonása és közművesített építési telkeként való értékesítése az ő ötlete volt, amit az alperes elfogadott. A szerződésben vállalt kötelezettségeit az építési telkek kialakításához szükséges tevékenységgel bezárólag teljesítette, a további teljesítés az alperes magatartása miatt lehetetlenült el. A megbízási szerződés részbeni teljesítése eredményeként is azonban a jogviszony kezdetekor mintegy 17 millió forint értékű külterület értéke pusztán a megbízás teljesítéseként a jogi helyzetében bekövetkezett változás eredményeként 300 millió forintra nőtt. Álláspontja szerint az alperes az elért értéknövekmény 10 %-át köteles részére megbízási díjként megfizetni, annak ellenére, hogy a szerződésben csak a szerződés egészének teljesedése esetére járó díjról rendelkeztek. Ennél fogva a részbeni teljesülés külön megállapodás tárgya lehetett volna, de ez esetben is a forgalmi értéknövekmény 10 %-át kellett volna megkapnia. Előadta,

hogy 2006. decemberében 200 millió forintért volt vevő az ingatlanra a jelen állapotában, amit az alperes kevesellt. Kereseti kérelme összegszerűsége ezen összeg 10 %-ának és annak a kereset benyújtásáig felmerült késedelmi kamatának felelt meg.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Végző formában fenntartott ellenkérelmében - a 6. és 9. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyvben rögzített felperesi nyilatkozatokra is utalva - elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a felperest a szerződésben kikötött 10 %-os megbízási díj kizárólag akkor illetné meg, ha a felperes a megbízási szerződésben meghatározott valamennyi tevékenységet kifejtette volna. A szerződés nem teljesülése esetére a megbízási díj mértékére a felek között megállapodás nem jött létre, ebből következően a felperest kizárólag csak az elvégzett munka arányában illeti meg díjazás, amit az alperes a Dr. **"tanú"** ügyvéd, mint a felperes teljesítési segédje részére átadott 3 600 000 forinttal megfizetett. Másodlagosan a Ptk. 201. §-ának (2) bekezdése alapján megtámadási kifogással élt azon indokkal, hogy a szerződésben kikötött megbízási díj mértéke és a felperes által a szerződés alapján kifejtendő tevékenység, mint szolgáltatás és ellenszolgáltatás között feltűnően nagy értékkülönbség áll fenn. A megbízási díj mértékét a hasonló tevékenységre vonatkozóan az üzleti életben kialakult szokásos díjra kérte mérsékelni, ami álláspontja szerint 2 %, melynek megfizetése az előbb írtak szerint megtörtént.

Az elsőfokú bíróság által beszerzett ingatlanszakértői véleményt nem fogadta el, új szakértőt kért kirendelni, mert álláspontja szerint az írásbeli szakértői vélemény homályos és ellentmondásos, amely hiányosságok a szakértő személyes meghallgatása után is megmaradtak. A szakértő személyes meghallgatása után is homályosnak és ellentmondásosnak tartotta, hogy a megbízási szerződésben meghatározott tevékenység kifejtéséhez köthető szokásos díjazás százalékos mértékét a szakértő egy alkalommal 1-1,5-2 %-ban, más alkalommal 5 %-ban határozta meg. Nem adott egyértelmű választ arra, hogy az általa a megbízási díj részeként meghatározott 2 % munkadíj mellett a 2 % ügyvédi munkadíj, illetve az 1 % jutalék mennyiben vehető figyelembe jelen perbeli esetben. A szakértő ugyanis egyrészt kijelentette, hogy a felperes a megbízás teljesüléséhez szükséges munkákat az ügyvéddel közösen végezte, akinek munkadíja belefér a felperes jutalékába, másrészt kijelentette, hogy a perbeli esetben az ügyvéd nemcsak a telekalakítási szerződést készítette el, hanem jogi háttérmunkát, okirati előkészítést, egyéb tárgyalásokat is végzett, így részére külön felszámítandó a 2 %-os munkadíj. Kifogásolta, hogy a szakértő összehasonlító adatokkal csak a közművesített, telkesített 736 340 000 forintos ingatlanértéket támasztotta alá, a telkesített (felosztott és az ingatlan-nyilvántartáson átvezetett) 206 045 000 forint forgalmi értékre és a befejezetlen telkesítés forgalmi értékére megfelelő magyarázattal és összehasonlító adatokkal nem szolgált. Elutasította a felperes által végzett tevékenység átlagos piaci díjazásával kapcsolatos szakértői véleményt is a szakértő által megállapított munkaóra mennyiség aránytalanul magas volta miatt. (5.P.20.958/2010/3.)

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperes részére 15 napon belül 11 861 974 forint tőkét és ennek 2008. augusztus 20. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű kamatát, valamint 94 854 forint perköltséget, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest 473 000 forint, az alperest 427 000 forint kereseti illeték megfizetésére külön felhívásra az állam javára.

Ítéletének indokolásában a Ptk. 200. §-ának (1) bekezdését, a 474. § (1) bekezdését, a 478. § (1) bekezdését, a 483. § (2) bekezdését, 389. §-át, a 397. § (1) bekezdését és 399. §-át alkalmazva a felek között létrejött szerződést speciális elemeket tartalmazó megbízási szerződésnek minősítette, amelynek tárgyát képező, a szerződésben részletezett szolgáltatások tipikusan gondossági jellegű tevékenységek, melyekre nézve a felperes, mint megbízott szakszerű eljárást vállalt az alperes, mint megbízó érdekében. Eseti döntésekre is utalva kifejtette, hogy a szerződéses szabadság elvéből következően a felek ún. sikerdíjas megbízási szerződést is köthetnek, amikor is a megbízott a díjra csak az eljárása eredményessége esetén válik jogosulttá. A díj meghatározásának ezen módja a szerződést eredménykötelmi természetűvé teszi, tehát a szerződésben vállalkozási elemek is szerepelnek, a megbízott üzleti kockázatot vállal, díjra csak a várt eredmény bekövetkezte esetén tarthat igényt. A szerződés szövegezését, a peres felek közötti tárgyalások folyamatát, a felperes által elvégzett tevékenységeket, a szerződés megszűnésének körülményeit és a peres felek perbeli nyilatkozatát együttesen értékelve az alperes védekezésével szemben az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a felek nem sikerdíjas megbízási szerződést kötöttek, mert a szerződéses céljuk nem kifejezetten csak a kialakított építési telkek értékesítése volt, a megbízási díj kifizetését nem kifejezetten csak az eredmény teljesüléséhez kötötték. Abból kiindulva, hogy a felperes által észlelték szerint az ingatlan jó adottságai alkalmasak voltak az ingatlan forgalmi értékének növekedésére, a belterületbe bevonás, a művelési ágból kivétel, az építési területek kialakítása, a közművesítés és esetlegesen az értékesítés következtében, az alperes a felperes tevékenységei alapján jelentkező hasznot kívánt elérni, és ezen haszonból kívánta részesíteni a szerződésben meghatározott mértékben a felperest, amit az alperesnek a 8. sorszámú jegyzőkönyv 2. oldalán rögzített személyes nyilatkozatai is alátámasztanak. Ezt a szerződési akaratot igazolják a szerződés megszűnésének körülményei is. 2007. novemberére ugyanis az ingatlan forgalmi értékének növekedése érdekében végzett felperesi tevékenység arra a fokra jutott, hogy az ingatlan forgalmi értékét tovább növelő közművesítésre kerülhetett volna sor, ennek költségeit azonban az alperes nem kívánta előlegezni és az ingatlant az akkori állapotában akarta értékesíteni. Az alperes maga volt az tehát, akinek magatartása arra irányult, hogy az általa a perben értelmezettek szerint a szerződés teljes egészében teljesezésbe ne menjen. Mindezekből következik, hogy a felperes megbízási díj címén igényt tarthat a szerződés megszűnéséig a felperes tevékenységével összefüggésben bekövetkezett értéknövekedés alapján számított, a felek szerződésében kikötött mértékű díjra.

A Ptk. 478. §-ának (3) bekezdését az alperesi védekezéstől eltérően értelmezve kifejtette, hogy a jogszabályhely „a díjnak a tevékenységével arányos része” szóösszetételében nem csupán az elvégzett tevékenység indokolt ellenértéke, hanem kifejezetten a díjnak a tevékenységgel arányos része szerepel, amelynek megállapítása a díj meghatározásának módjától, nevezetesen attól függ, hogy a felek a szerződésükben a megbízási díj mértékét nem a megbízási alapján elvégzett tevékenységekhez, hanem az elért értéknövekedéshez igazították. Ezért a felperes tevékenységgel arányos díjának megállapításakor nem abból kell kiindulni, hogy mely tevékenységeket végzett el a felperes, hanem abból, hogy a szerződésükben a díj kifizetését meghatározott értéknövekedéstől, mint haszontól tették függővé. Ezért a felperes a tevékenysége eredményeként bekövetkezett értéknövekedés, mint haszon szerződésben kikötött százaléka tarthat igényt. Ennek mértékét a perben

kirendelt szakértői vélemény alapján a két forgalmi érték 118 619 738 forintos különbözete alapján határozta meg és a szerződés megszűnése időpontjától kötelezte az alperest a Ptk. 301. §-a (1) bekezdését alkalmazva késedelmi kamat megfizetésére.

Az új szakértő kirendelésére irányuló alperesi bizonyítási indítvány foganatosítását azon indokkal mellőzte, hogy a tárgyaláson szóban kiegészített szakértői vélemény a Pp. 182. §-a (3) bekezdésében írt hiányokban nem szenvedett, azt aggálytalannak ítélte. Rögzítette, hogy a szakvéleménynek az ingatlanok a szerződés megszűnésekor fennálló tényleges és a felperesi tevékenységek hiányában megállapítható forgalmi értéke volt csak a döntés szempontjából releváns, ezért a szakvélemény további részeivel kapcsolatos alperesi kifogások a bizonyítás továbbfejlesztését nem indokolták. A forgalmi értékkel kapcsolatban pedig önmagában az a hivatkozás, hogy az összehasonlító adatok hiányosak, nem alapolhatja meg új szakértő kirendelését, mert ennek okait a szakértő a személyes meghallgatásakor részletesen előadta, másrészt az ingatlanforgalmi jellegű szakvélemények során a szakértő tapasztalatának, szakmai tudásának van elsődlegesen jelentősége, és a bíróság számára a szakvélemény megállapításai nem voltak aggályosak.

A felperest e számítás alapján megillető megbízási díjba a **"tanú"** ügyvéd részére teljesített kifizetés beszámítását azon indokkal mellőzte, hogy a perben az nem került bizonyításra, hogy az ügyvéd részére teljesített kifizetés részben vagy egészben a felperes díját is tartalmazta volna. Tanúvallomásában ugyanis az ügyvéd - a felperessel egyezően - állította, hogy a felperest megillető megbízási díjat az alperestől nem vette át, a kifizetett összeg őt illette meg.

Ítélete indokolásában kitért arra is, hogy a szerződés megszűnésének oka, s hogy az a felek bármelyikének felróható-e, a döntésnél relevanciával nem bírt. A bíróság által elfogadott szerződéses konstrukció alapján ugyanis a megbízási szerződés bármikor indokolás nélkül felmondható, bármely fél által. Az alapos ok nélküli felmondás legfeljebb kártérítési kötelezettséggel járhat, ilyenre azonban a felek egyike sem hivatkozott.

A Ptk. 201. §-a (2) bekezdésére alapított megtámadási kifogás megalapozatlanságát azzal indokolta, hogy a szerződéses szabadság elvéből következően a szerződő felek a szerződéses értékviszonyokat is szabadon alakíthatják és egyező akarattal eltérhetnek a szolgáltatás közgazdasági értéke alapján indokolt valós értékétől. Az objektív feltűnő értékaránytalanság kivételes, csak végső esetben alkalmazható jogintézmény, abból következően, hogy amennyiben a szolgáltatás és ellenszolgáltatás meghatározása során érvénytelenségre okot adó szubjektív körülmények nem állnak fenn, úgy abból kell kiindulni, hogy a felek a szerződés megkötésekor szabadon mérlegelhették azokat a körülményeket, amelyek az ellenszolgáltatás meghatározására vezettek. Ezért az értékarányosság megítélésakor a forgalmi értéken felül a PK. 267. számú állásfoglalásban írtak szerint is az eset összes körülményét vizsgálni kell. Ennek körében kifejtette, hogy adásvételi szerződések esetében is csak kivételesen, különösen indokolt esetben állapítható meg az objektív értékaránytalanság, és a megbízási díj meghatározásának módja sokkal kevésbé objektív, mint az adásvételi szerződésben megállapítható forgalmi érték. A megbízási díj meghatározásakor a felek számos, konkrétan nem mérhető körülményt - így a megbízott szaktudása, a tevékenységek jellege, a megbízott kapcsolatrendszere, tapasztalata, az ezek alapján várható remélt nyereség - vesznek figyelembe, amelyek alapján önmagában kétséget kizáróan az objektív értékaránytalanságot megállapítani nem lehet. Erre is figyelemmel a szerződésben kikötött díj százalékos mértékét önmagában sem

tekintette olyan mértékben aránytalannak, ami a részleges érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazását indokolná.

A perköltségről és a felek által megtérítendő illeték összegéről a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése alapján a pervesztesség-pernyertesség arányában határozott a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet alapján számított jogi képviseleti díjat és a felek által előlegezett szakértői költséget figyelembe véve.

Az ítélet ellen elsődlegesen annak hatályon kívül helyezése és az elsőfokú bíróságnak új eljárásra és új határozat hozatalára utasítása, másodlagosan a kereset teljes elutasítása és a felperes perköltségben marasztalása iránt az alperes élt fellebbezéssel.

Álláspontja szerint az elsőfokú ítélet a szakértői bizonyítás általa indítványozott továbbfejlesztésének hiányában megalapozatlan. Fellebbezésében megismételte az elsőfokú eljárásban a szakértői véleménnyel szemben felhozott kifogásait, mely hiányosságok miatt a szakértői vélemény homályos, összehasonlító adatokkal kellően nem alátámasztott, önmagának és a perbeli adatoknak is ellentmondó és a realitásokkal ellentétes. Ezért megítélése szerint szükséges az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése és az elsőfokú bíróságnak új szakértő kirendelésére utasítása.

Az elsőfokú ítélet érdemi felülbírálata esetére - az elsőfokú eljárásban is már előadott indokainak megismétlése mellett - elfoglalt jogi álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helytelenül, a fellebbezés indokolásában ismételten kiemelt felperesi nyilatkozatokkal is ellentétesen jutott azon helytelen jogi következtetésre, hogy a peres felek között a megbízási díj tekintetében a szerződés részleges teljesítése esetére konszenzus állt fenn. Az elsőfokú eljárásbeli védekezésével egyező indokok alapján fenntartotta azon jogi álláspontját, hogy mind a megbízási szerződés szövegezése, mind a peres felek egybehangzó, különösképpen a felperes idézett nyilatkozatai alapján az állapítható meg, hogy a szerződésben kikötött 10 %-os mértékű megbízási díj kifizetésének feltétele a szerződésbe foglalt valamennyi feltétel teljesülése volt. A perbeli részleges teljesítés esetére a felek között megállapodás nem jött létre, a felperest csak a ténylegesen elvégzett munka arányában álló díjazás illeti meg, a nem teljesített feltételekhez kötött 10 %-os megbízási díjat nem lehet figyelembe venni. Álláspontja szerint tévedett az elsőfokú bíróság a Dr. **"tanú"** ügyvéd részére kifizetett összeg minősítését illetően is. A tanú vallomását ugyanis elfogulatlanként figyelembe venni nem lehet, hisz nyilvánvalóan érdekében állt az, hogy az átvett összeggel ne kelljen elszámolnia, hanem az őt megbízási díj jogcímén megillessen. Ennek jogalapját azonban sem írásbeli ügyvédi megbízási szerződéssel, sem okirattal, például tényvázlattal igazolni nem tudta.

Másodlagosan továbbra is fenntartotta a szolgáltatás és ellenszolgáltatás feltűnően nagy értékkülönbségére alapított megtámadási kifogását, amit a szakértői vélemény - az általa egyébként vitatott - azon megállapítása is alátámaszt, hogy az elvégzett munkával arányos piaci díjazás a szakvélemény szerint 2 400 000 forint, ami az elsőfokú bíróság által megítélt díjazás mintegy ötszöröse, ami objektíve, illetve a szerződéskötési körülmények, valamint az ügylet jellegéből adódó sajátosságok figyelembevételével is feltűnően nagy különbségnek minősül. Ezt a szakértői vélemény is alátámasztja, amikor kimondja, hogy a megbízási díj 10 %-a és az elvégzett munka piaci értéke között aránytalanság áll fenn, a felperes „utánajárási” díja magas.

Hasonló megállapításra jutunk akkor is, ha az ítélet tábla álláspontja szerint is a felperes megbízási díját a peres felek jutalék formájában állapították meg és ezért az

értékaránytalanság vizsgálata során nem az elvégzett munkát kell összevetni a kikötött jutalék mértékével, hanem a szerződésben kikötött díjazást kell összevetni a hasonló tevékenységnél alkalmazott szokásos mértékű díjazással. A hasonló tevékenységre vonatkozóan az üzleti életben kialakult szokásos díj mértékét a szakértő 1-1,5-2 %-os mértékben határozta meg, amelynek a szerződéses díj legkevesebb ötszöröse. Ha pedig azon szakértői megállapítást vesszük figyelembe, amely szerint az átlagos piaci megbízási díj mértéke 5 %-os, és e díjból az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperes díjazásaként figyelembe nem vehető ügyvédi munkadíjra tekintettel csak 3 %-ot veszünk figyelembe, úgy a szerződéses díj a szakértői véleménnyel is alátámasztható ezen arányos díjnak is több mint háromszorosa, tehát a feltűnően nagy értékkülönbség mindenképpen fennáll. Ezért kérte a szerződésben kikötött díj mértékének a hasonló tevékenységre vonatkozóan az üzleti életben kialakult szokásos, álláspontja szerint 2 %-ra történő mérséklését, annak megállapítása mellett, hogy azt Dr. **"tanú"** útján megfizette, és ennek megfelelően az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását. Marasztalása esetére a teljesítési határidőt 90 napban kérte meghatározni azon indokkal, hogy ennyi időre van szüksége ahhoz, hogy a kifizetést teljesíteni tudja.

A felperes fellebbezési ellenkérelme helyes indokai alapján az elsőfokú ítélet helybenhagyására és az alperes perkoltségben marasztalására irányult. A teljesítési határidő kért módosítását a szerződéskötés és a szerződés megszűnése időpontjára hivatkozással ellenezte.

Az ítélet tábla a keresetet részben elutasító elsőfokú ítéleti rendelkezést a Pp. 253. §-ának (3) bekezdésére figyelemmel fellebbezés hiányában nem érintette, az alperes fellebbezését alaptalannak találta.

Az elsőfokú ítélet tényállása megalapozott, abból az elsőfokú bíróság helytállóan következtetett a kereset részbeni alaposságára és a marasztalás összecszerűségét is helyesen állapította meg.

Tekintve, hogy az alperes fellebbezése az elsőfokú eljárásbeli védekezésének változtatás nélküli megismétlésén alapult, az ítélet tábla szükségesnek ítélte az elsőfokú ítélet alapvetően helyes ténybeli és jogi indokainak egyértelműbbé tételét, ezért az elsőfokú ítélet indokolását a szerződés minősítését, a kikötött díj jogi jellegét és meghatározásának módját, valamint az ilyen típusú díjazás teljesítéssel arányosságának és értékarányosságának megítélése szempontjait illetően kiegészítette és némileg helyesbítette is a következők szerint:

A peres felek szerződését az elsőfokú bíróság helyesen minősítette speciális elemeket tartalmazó megbízási szerződésnek. A felek szerződése ugyanis mind a költségviselést, mind a díjfizetést illetően atipikus annyiban, hogy a Ptk. 478. §-ának (2) és 479. §-ának (1) bekezdésétől eltér, ami a szabályozás diszpozitivitása révén megengedett volt. Valójában a peres felek között vállalkozási elemekkel vegyes, sajátságos ún. jutalékos, sikerdíjas megbízási szerződés jött létre. Amíg ugyanis a vállalkozó rendszerint egy adott munkaeredmény egyszeri létrehozására vállal kötelezettséget, a megrendelő által meghatározott tulajdonságokat kielégítő, hasznosítható produktumot hoz létre, a saját költségén és előre meghatározott összegű díjazás ellenében (Ptk. 389. §, 391. § (1)

bekezdés), addig a megbízott egy adott ügy ellátását vállalja, a megbízó költségére (Ptk. 474. § (1) bekezdés és 479. § (1) bekezdés), nevezetesen arra kötelezi magát, hogy a megbízó céljának elérése érdekében gondosan tevékenykedik, de általában nem ígéri, felelősséggel pedig nem tartozik azért, hogy a tevékenysége meghatározott eredménnyel jár majd. A megbízási jogviszony tehát egy gondossági és nem eredménykötelem. Fő szabály szerint az ügy ellátásával felmerült költségek a megbízót terhelik és a díj, valamint a megbízotti tevékenység eredménye között nincs szükségszerű kapcsolat, miután a megbízott a Ptk. 478. §-ának (2) bekezdése szerint díját akkor is követelheti, ha eljárása nem vezetett eredményre. A Ptk. ezen diszpozitív szabályaitól - amint azt az elsőfokú ítélet indoklása helyesen tartalmazza - a felek eltérhetnek és nincs akadálya annak, hogy ún. jutalékos, sikerdíjas megbízás keretében a díjfizetést a megbízott sikeres tevékenységétől tegyék függővé, amikor is a megbízott a szerződésben megjelölt mértékű díjra csak akkor válik jogosulttá, ha eljárása eredményre vezetett, azaz a szerződésben meghatározott feltétel teljesült.

Adott esetben az nem volt vitatott, hogy a felperes a szerződésben meghatározott költségviselési kötelezettséggel, a szerződésben felsorolt ügyek intézésére, tehát tipikusan gondossági jellegű tevékenységekre vállalkozott, amelyért díjazásra csak akkor számíthatott, ha tevékenységével összefüggésben az alperesnél az ingatlan forgalmi értéknövekményeként jelentkező vagyonszaporulat állt be, amelyből az alperes a 10 %-os költségviselése arányában kívánta részesíteni a felperest. A felperes díjazását tehát a felek jutalék formájában, az elért haszon 10 %-ában kötötték ki, ennél fogva a díjra való jogosultsága a Ptk. 478. § (2) bekezdésétől eltérően eredményfüggő.

A szerződés attól sajátos és nem klasszikusan sikerdíjas szerződés, hogy jóllehet a szerződésben végső célként közművesített építési területek kialakítását és értékesítését határozták meg, és a felperesnek a „lakóterület kialakítása céljából” végzett munkájáért kötötték ki a külterületi és a belterületi ingatlanérték közművesítési költséggel csökkentett különbözete 10 %-át a felperes díjazásaként, azonban a lakóterület kialakítása céljából végzendő felperesi tevékenység több, a szerződésben is felsorolt egymásra épülő szakaszból állt, melyekhez igazodóan az alperes vagyonszaporulata is egymásra épülően, többlépcsős rendszerben realizálódhatott volna. A felperes által ténylegesen kifejtett tevékenység is a lakóterület kialakítását célozta még ha ez az összefüggés távolabbi is, és az alperesnél már az ügyintézés ezen kezdeti szakaszában, nem túl jelentős, mindössze 6 millió forintos költségráfordítással önmagában az ingatlan jogi jellegének megváltozása nagyarányú vagyonszaporulatot idézett elő, ami a szerződés megszűnése miatt elmaradt további tevékenységekkel, - úgymint a befejezett telkesítés és a mintegy 200 millió forintot meghaladó költségráfordítással járó közművesítés - ugyancsak szakaszolhatóan, jelentős mértékben fokozható lett volna.

A jogvita lényege abban összegezhető, hogy a szerződésben kikötött díj százalékos mértéke - amennyiben az érvényes - kifizetése szerződéses feltételének csak a kialakított, közművesített építési telkek értékesítéséből származó haszon tekintendő-e, avagy a kifizetés szerződéses feltétele a befejezetlen telkesítéssel előállt vagyonszaporulattal is már megvalósult, ehhez képest a felperest az elért haszon 10 %-a, vagy annak csak a

tevékenységével arányos része illeti meg, amit az alperes előbb 5 %-ban, majd csak 2 %-ban ismert el.

A kifizetés szerződéses feltétele a szerződés tartalmának a Ptk. 207. §-a (1) bekezdésén alapuló, a nyilatkozási- és akarati elvet ötvöző értelmezése alapján volt megítélendő, ami az írásbeli szerződés szövegezésének az alperes hivatkozta nyelvtani értelmezése mellett a szerződéskötés és a szerződés megszűnése körülményeinek, a feleknek a szerződéskötést megelőző és azt követő magatartásának, a per előtti és perbeli megnyilatkozásainak együttes, azaz az eset összes körülményeinek mérlegelését tette szükségessé, melynek az elsőfokú bíróság megfelelően eleget tett. Ennek eredményeként megalapozottan állapította meg, hogy a felek szerződéses akarata nem kizárólagosan az építési telkek értékesítéséhez kötötte a megbízási díj kifizetését, hanem az ingatlan jó adottságait felismerő felperesnek a szerződésben felsorolt tevékenységei eredményeként az ingatlan piaci forgalmi értékének növekedésében megmutatkozó haszonból kívánta 10 %-os arányban részesíteni az alperes a felperest, ugyanilyen arányú költségviselés mellett. Ezt támasztja alá az alperesnek az elsőfokú ítélet indokolásában kiemelt nyilatkozatain túl, hogy a felek írásbeli szerződésükben úgy sorolták fel az egymásra épülő elvégzendő feladatokat és végső célként a közművesített telkek eladását, hogy az ennek megvalósításához szükséges, az alperesén kívül további három ingatlanra is kiterjedő területrendezést, a megvalósítás folyamatának részleteit, buktatóit, költségkihatásait előre együttesen nem mérték fel, nem beszéltek meg és nem határozták meg, mindig csak a következő lépésről és annak költségeiről egyeztettek. A szerződésben a közművesített telkek eladását, mint végső célt rögzítették és ehhez rendelték a megbízott díjazásáról való rendelkezést is, de már a szerződés megkötésekor sem csak ezt tekintették egyedüli eredménynek, s nem volt olyan akaratuk, hogy a felperes kizárólag a végső cél elérése esetén juthat a szerződéses díjhoz. Azt, hogy a végső eredmény elérését az alperes sem tekintette kötelezendően teljesítendő feladatnak, bizonyítja a 2008. február 19-én kelt levele, amelyben nem fogadta el a felperes kilátásba helyezett felmondását, a szerződést maga sem kívánta felmondani, a közművesítés költségének vállalása nélkül az ingatlanok a befejezetlen telkesítés állapotában lévő egységes területkénti értékesítését szorgalmazta, melynek megtörténte után a szerződés szerint, tehát a felperes addigi teljesítménye eredményeként bekövetkezett haszonból kívánta a felperest a szerződésben kikötött arányban részesíteni. Az elsőfokú bíróság által fogantatosított személyes meghallgatásakor is csak esetleges célként jelölte meg a szerződés megkötésekor, hogy a belterületté vált, művelési ágból kivont terület közművesítve kerüljön értékesítésre. A felperes volt az, aki az írásbeli szerződés teljesedését szorgalmazta, és attól az alperes zárkózott el. A felperes éppen azért mondta fel 2008. április 28-án 2008. augusztus 20-ára - az alperesnek a döntésre és a további ügyintézéshez felkészülésre megfelelő időt hagyva - a szerződést, mert az alperes a szerződés fenntartásának a felperes által tűzött feltételét nem teljesítette, a felperes hiába kért az alperestől az írásbeli szerződéshez ragaszkodva utasítást a végleges telekmegosztási ügyben a közművesítés megvalósításában való eljárásra. A szerződés tehát az alperes és nem a felperes érdekkörében felmerült okból szűnt meg, és bár az írásbeli szerződés a szerződés megszűnésének eseteként csak a megbízó írásbeli felmondását szabályozta, ez a megbízott felmondási jogának korlátozásaként vagy kizárásaként nem értelmezhető, annál inkább sem, mert a Ptk. 483. §-ának (4) bekezdése szerint a felmondás jogának korlátozása vagy kizárása semmis. Ugyanezen szakasz (2)

bekezdése a megbízottat is feljogosítja arra, hogy a szerződést bármikor felmondhatja, feltételként csupán azt szabja, hogy a felmondási időnek elegendőnek kell lennie ahhoz, hogy a megbízó az ügy intézéséről gondoskodhassék.

Egyébként pedig a felek sem zárták ki írásbeli szerződésükben a szerződésnek a teljesülés előtti megszűnése esetében sem a „megbízott részesedésének kifizetését”, amely megfogalmazás alatt - összhangban a már kifejtettekkel - a szövegezés nyelvtani értelmezése szerint is a felmondásig jelentkező haszonból részesedés értendő, értelemszerűen nemcsak a megbízó, hanem a megbízott felmondása esetében is, tekintve, hogy a Ptk. 483. §-ának (1) és (2) bekezdései alapján a felmondás joga mindkét felet korlátozás nélkül megillette.

A Ptk. 321. §-ának (1) bekezdése alapján, aki szerződésnél vagy jogszabálynál fogva felmondásra jogosult, e jogát a másik félhez intézett nyilatkozattal gyakorolhatja, a felmondás a szerződést megszünteti.

A felperes a jogszabályban biztosította jogával élt, felmondása a szerződést 2008. augusztus 20-án megszüntette. A felmondás jogszerűségét a perben az alperes nem vitatta, arra alapítottnak, hogy a felmondás alapos ok nélkül történt volna, kárigényt nem érvényesített. (Ptk. 483. § (3) bekezdés)

A Ptk. 319. §-ának (2) bekezdése értelmében a szerződés megszüntetése esetében a szerződés a jövőre nézve szűnik meg, a felek további szolgáltatásokkal nem tartoznak. A megszűnés előtt már nyújtott szolgáltatás szerződésszerű pénzbeli ellenértékét meg kell fizetni, amennyiben pedig a már teljesített pénzbeli szolgáltatásnak megfelelő ellenszolgáltatást a másik fél még nem teljesítette, a pénzbeli szolgáltatás visszajár.

Megbízási szerződés esetében a szerződés megszűnéséig nyújtott szolgáltatásnak szerződésszerű pénzbeli ellenértéke a Ptk. 478. §-ának (3) bekezdése alapján a díjnak a megbízott tevékenységével arányos része értendő. Csakhogy itt a felek a megbízási díjat nem klasszikus módon, a megbízott tevékenységének munkamennyisége, hanem annak eredményeként az alperesnél jelentkező haszon alapján határozták meg, ezért a szerződés megszűnésekor is a felperest megillető díj nem a tényleges munka végzésének mennyiségéhez, hanem annak eredményeként az alperesnél jelentkező haszonhoz arányosítandó. Mivel az alperes díjazásként az elért haszonból kívánta a felperest részesíteni, a felperes a Ptk. 319. §-ának (2) bekezdése alapján a nyújtott szolgáltatása szerződésszerű pénzbeli ellenértékére tarthat igényt, vagyis a díja a ténylegesen elért haszonnak a szerződésben kikötött százalékos mértéke lehet.

Mindezekre is figyelemmel helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor a szerződéses kikötésekből kiindulva azt vizsgálta, hogy a felperes tevékenysége eredményeként az alperes ért-e el és milyen mértékű hasznot, és ehhez viszonyítottan állapította meg a felperesnek járó, a szerződésben kikötött jutalékot.

Az elsőfokú bíróság nem vétett eljárási hibát a szakértői bizonyításnak az alperes indítványozta továbbfejlesztésének mellőzésével. A korábban kifejtett indokokból is okszerűen következik, hogy a szakértői véleménynek csak a forgalmi érték megállapítására vonatkozó része minősült ügydöntő bizonyítéknak, ezért az alperes elsőfokú eljárásbeli védekezésében és a fellebbezésben a szakvélemény ezt meghaladó részeivel szemben

felhozott alperesi kifogások a döntés szempontjából irrelevánsak voltak és további szakértői bizonyítást nem igényeltek.

A forgalmi érték meghatározásában pedig az ítéletábra az elsőfokú bírósággal egyezően a szakértői véleményt megalapozottnak, aggályoktól mentesnek találta, a szakvélemény e részében a Pp. 182. §-a (3) bekezdésében felsorakoztatott hiányoktól mentes, ezért a szakértői bizonyítás továbbfejlesztése ezen ügydöntő kérdésben is szükségtelen volt. A szakértő összehasonlító adatokkal is alátámasztotta az állapotát meg a szerződés megkötése és megszűnése időpontjára az ingatlan az eredeti állapota szerinti forgalmi értékét, és a végső célként kitűzött, közművesített építési telkekre osztott ingatlanforgalmi értéket a szerződés megszűnésének időpontjában. A köztes szakaszokban ezen értékekből következtetett az ingatlan-forgalmi szakértői ismeretein alapuló becsléssel a forgalmi értékre, így a befejezetlen telkesítés állapotának megfelelő forgalmi értékre is, tekintve, hogy az alperesi ingatlan jogi- és fizikai állapotában is megegyező vagy hasonló adottságú ingatlan forgalmára sem H.-n, sem tágabb kitekintésben, az egyébként összehasonlításra alkalmas és a szakvéleményében fel is használt fürdővárosok ingatlan forgalmában adatot nem talált. Az alperes pedig e részében csak elutasította, kifogásolta a szakértői véleményt, de nem tett olyan érdemi észrevételt, megállapítást, ami alkalmas lett volna a szakvélemény megalapozottsága iránti kétely felkeltésére.

A szakértői vélemény egyébként csupán a bizonyítékok egyike, amit a bíróság a per egyéb adataival együttesen mérlegel. A szakértő által meghatározott, a díjszámítás alapjaként figyelembe vett 132 799 000 forintos értéket alátámasztó bizonyítékként értékelte az ítéletábra, hogy az alperes által sem vitatottan a befejezetlen telkesítés állapotában az ingatlanra még a szerződés megszűnése előtt 200 millió forintért jelentkezett komoly vevő, amit azonban az alperes nem ítélt megfelelő ajánlatnak. 260-270 millió forintért is jelentkezett, az alperes által már elfogadhatónak talált ajánlattal is vevő, mely utóbbi ügylet az alperes előadása szerint azért nem jött létre, mert a vevő a vételár megfizetéséhez szükséges hitelt nem kapta meg. Ezen számadatok tükrében a szakértő által megállapított forgalmi érték túlzottnak nem tekinthető.

Helyes az elsőfokú bíróságnak a **"tanú"** részére kifizetett 3,6 millió forintnak a felperes jutalékába beszámítását elutasító döntése is.

Dr. **"tanú"** vallotta, hogy az ügy ura az alperes volt, a megbízást tőle kapta, annak alapja a felek közötti, jelen perbeli megbízási szerződés volt. Az alperestől a felperesnek járó díjat nem vett át, a 3,6 millió forint kizárólag az ő díjazása volt, és a felperes még 400 000 forinttal tartozik neki.

Az ítéletábra sem látott okot a tanú vallomásának mellőzésére. Az a körülmény, hogy az alperessel a tanú írásbeli megbízási szerződést nem kötött, nem e per tárgya, és önmagában nem indokolja a tanú vallomásának kétségbe vonását. A szakértő tényfeltárása is alátámasztja és a felek nyilatkozata is, érte ezalatt az alperest is, hogy a tanú a perbeli megbízási szerződéshez kapcsolódóan végzett ügyvédi munkát, és az alperes számlát is várt tőle az átadott díjról, ami ugyancsak a tanú vallomását támasztja alá az ügyvédi megbízási szerződés alanyát és a tevékenységet illetően is.

A 8. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyvben a felek részéről egybehangzó nyilatkozat hangzott el a szerződés megszűnéséig viselt költségek mértékéről és azok megoszlásáról. A felperesi felsorolással az alperes is egyetértett, és a felsorolt költségek között szerepelt az ügyvéd díja is. A perben csatolt átvételi elismervény tanúsága szerint az alperes 2007. decemberében fizette meg Dr. **"tanú"**-nak a 3,6 millió forintot, amikor a szerződéses jogviszonya a felperessel még fennállt. A 2008. február 19-i levelében is az alperes azt írta a felperesnek, hogy az ingatlan eladása után fogja a díját a szerződés szerint kifizetni. A perben semmilyen ésszerű magyarázat nincs arra, hogy ennek ellenére miért fizetett volna az alperes a felperesnek már 2007. decemberében jutalékot.

A 8. sorszámú jegyzőkönyvben rögzített alperesi nyilatkozatok sem szolgáltak meggyőző magyarázattal, azok önmaguknak is ellentmondanak és általában is, de a vállalkozó alperestől pedig különösen nem életszerűek.

E peradatok szerint tehát Dr. **"tanú"** nem a felperes teljesítési segédje volt, hanem szolgáltatásait a felek közös elhatározásuk megvalósítása érdekében vették igénybe, munkadíja olyan felmerült költség volt, amelyet a feleknek az alperesre terhesebben 90-10 %-ban kellett finanszírozniuk. A tanú vallomása szerint a munkadíja 4 millió forint volt, amiből 400 000 forintot a felperesnek kellett volna megfizetnie, amit még nem teljesített. Ez, valamint a 3,6 millió forint pontosan a felek szerződésben kikötött költségviselés arányának felel meg.

Indokaira is kiterjedően helyes az elsőfokú bíróságnak a kikötött szerződéses díj feltűnő értékaránytalanságára alapított alperesi megtámadási kifogást elutasító álláspontja is.

A Ptk. 201. §-ának (2) bekezdése szerint, ha a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás között anélkül, hogy az egyik felet az ajándékozás szándéka vezetné, a szerződés megkötésének időpontjában feltűnően nagy az értékkülönbség, a sérelmet szenvedő fél a szerződést megtámadhatja.

A felperes ellenszolgáltatásra csak a feladat sikeres, eredményes ellátása esetén tarthatott igényt. Az ilyen típusú - sikerorientált - díjazás jellemző olyan ügyleteknél, ahol a megbízotti munkamennyiség nem mérhető és a megbízott tevékenységének szakszerűségét, rátermettségét, informáltságát, az ügyben kifejtett erőfeszítéseit csak az eredmény tudja minősíteni.

A szakértő is különösen méltánylandónak tartotta, hogy a felperes volt az ötletgazda, ő volt az, aki meglátta az alperes külterületi ingatlanában azt a lehetőséget, felismerte az ingatlan azon adottságát, amelyek alkalmassá tették belterületbe bevonásra, és a szerződésben részletesen taglalt ügyintézással elérhető volt az ingatlan forgalmi értékének nagy arányú növekedése, az alperes vagyonának szaporodása. A felperes egy piacképes tudással, vagyoni értékű műszaki-, gazdasági-, szervezési ismeretekkel, tapasztalattal rendelkezett és mindezt a haszonból való részesedés ellenében az alperes rendelkezésére bocsátotta, az alperes javára fordította. Az alperes maga mondta, hogy ő nem értett a felperes által lebonyolított ügyintézéshez, a felperes ötlete, tevékenysége nélkül az alperesben fel sem merült az ingatlanában ilyen mértékű vagyonnövekedés objektív lehetősége. A lehetőség valóra váltása nem volt biztos, az ötlet sikeréhez szükség volt a felperes hozzáértésére, kapcsolataira, tapasztalatára. A felperes amellett, hogy voltak külön nem nevesíthető, a díjba beépülő saját költségei is (például telefon, benzinköltség stb.),

amit a felperes a perben 350 - 400 000 forintba becsült, a projekt megvalósításának költségét is 10 %-ban vállalta viselni. Az eredmény objektív megíusulása esetén a felperest semmilyen díjazás nem illette volna meg és a költségei, készkiadásai megtérítésére sem számíthatott volna. A megbízási szerződés megkötésekor tehát nemcsak az alperes, hanem a felperes is kockáztatott, a díj százalékos mértékét mindezen körülmények együttesen alakították.

Az ilyen jellegű díjazás esetén a megbízó számára közömbös, hogy az eredményt a megbízott mennyi munkával éri el, mert nem a tényleges munkavégzést, hanem a munka eredményét kívánja díjazni.

A jutalék százalékos mértéke bizonyos típusú tevékenységek esetében az üzleti életben kialakult, és egyes tevékenységekhez (például ingatlanközvetítő, ügynöki tevékenység, követelésbehajtó stb.) ún. szokásos díj kapcsolódik. A felperes megbízatása az ügyintéző, képviseleti tevékenységhez állt közelebb, így százalékos aránya ezekkel a tevékenységekkel mérhető össze, figyelembe véve az adott esetben rejlő, az előzőekben részletezett és elemzett többletelemet is. A felperes azonban nem egy szimpla ügyintézői, képviseleti tevékenységet, hanem egy rendkívül összetett és bonyolult ügyintézőt vállalt, amelynek részletei, lebonyolítása és kimenetele előre nem is volt átlátható és felmérhető, a sikere pedig mindenképpen bizonytalan volt.

A Pp. 164. §-ának (1) bekezdése ellenére az alperes egyetlen olyan összehasonlító adatra sem hivatkozott, amely alkalmas lett volna annak bizonyítására, hogy az üzleti életben a szerződésben kikötött jutalék mértéke aránytalanul magas lenne. Ezzel szemben még a Legfelsőbb Bíróságnak is hivatalos tudomása van arról, hogy hasonló, de a felperes tevékenységénél kevésbé bonyolult tevékenység esetén 9-15 % közötti jutalék került kikötésre, amikor a megbízó maga nem kívánt utánajárni az igénye érvényesítésének, és az igényérvényesítés sikere sem volt kockázatos (BH. 2002/321.).

A szakértői vélemény a hasonló tevékenység esetén ugyan 5 %-ot határoz meg piaci díjként, összehasonlító adattal azonban a szakértői vélemény sem szolgál, s a megtámadási kifogás körében bizonyítási kötelezettséggel terhelt alperes e hiányossága miatt a szakértői vélemény kiegészítésének elrendelését nem kérelmezte. Azt azonban a szakértői vélemény is alátámasztja, hogy a felperesnek az átlagosat meghaladó szolgáltatása volt maga az ötlet és hogy sikerült elérnie, a képviselő-testületet meggyőznie a külterületnek a belterületbe vonásáról és a művelés alóli kivonásról, ami már önmagában is jelentős hasznót hozott az alperesnek.

Az elsőfokú ítélet e körbe eső helyes indokai és a fent kifejtettek alapján a felperes nyújtotta szolgáltatás és annak a szerződésben kikötött ellenszolgáltatása között feltűnő értékaránytalanságot nem talált, ezért a szerződés megtámadásának a Ptk. 201. §-ának (2) bekezdésében írt feltételei nem álltak fenn. Ennél fogva az elsőfokú bíróság törvényesen és megalapozottan kötelezte az alperest az általa elért haszon 10 %-ának megfelelő díjazás megfizetésére.

Az ítélet tábla a kifejtett indokok szerint az elsőfokú ítélet fellebbezett részét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A sikertelenül fellebbező alperest a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §-ának (2) bekezdése, (5) és (6) bekezdései, valamint a 4/A. §-a alkalmazásával megállapított összegű, a fellebbezési eljárásban kifejtett jogi képviseleti tevékenységgel arányos képviseleti díj perköltségként történő megfizetésére a felperes javára.

Az alperes a számára engedélyezett illetékfeljegyzési jog folytán a fellebbezési illetéket előzetesen nem róta le, ezért a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése és 15. §-ának (1) és (3) bekezdései alapján köteles a fellebbezett érték, mint illetékalap után az 1990. évi XCIII. törvény 46. §-ának (1) bekezdése szerint esedékes fellebbezési illetéket az államnak utólag megtéríteni.

D e b r e c e n, 2010. november 11.

Süliné dr. Tózsér Erzsébet s.k. a tanács elnöke, Szabóné dr. Bélteki Erzsébet s.k. előadó bírő, Dr. Veszprémy Zoltán s.k. bírő

A kiadmány hitelül:

- kiadó -